

2020-10-02

Diarienummer: Ä 2020-1584

Finansdepartementet

Remissvar avseende betänkande Skatt på modet (SOU 2020:20) (Fi2020/01583/S2)

Tillväxtverket arbetar för hållbar tillväxt och konkurrenskraftiga företag i alla delar av Sverige. Det gör myndigheten bland annat genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Tillväxtverket arbetar vidare med olika frågor och insatser som har till syfte att förenkla för företagen. Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

Tillväxtverket bedömer att föreliggande förslag om skatt på modet behöver utvecklas mer innan beslut fattas,

- Det finns osäkerhet kring den föreslagna skattens effekter och hur väl den kan lösa/reducera de grundläggande problem som kemikalier i kläder och skor kan ge upphov till.
- Skatten medför också relativt höga administrativa kostnader för företagen, vilket i sig kan bli bekymmersamt trots den goda intentionen att reducera skadliga effekter från kemikalier. Här ligger en fara särskilt för de mindre företagen.

En skatt på modet

Det framgår av utredningens direktiv att utredaren ska analysera och lämna förslag på hur en skatt på skadliga kemikalier i kläder och skor kan utformas. Syftet med skatten ska vara att minska förekomsten av eller risken för exponering och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen från kläder och skor samt vara substitutionsdrivande. Vid utformningen av skatten bör utredaren även beakta risken att skadliga kemikalier hamnar i naturen och där ger upphov till skadlig inverkan på miljön. Skatten ska vara kostnadseffektiv, teknikneutral och administrativt enkel.

Utredningen lyfter fram tre grundläggande problem som skadliga kemikalier i kläder och skor kan orsaka:

1. Vissa skadliga kemikalier kan orsaka hälsoproblem genom att människor exponeras för dem under stora delar av dagen vid användandet av kläder och skor.
2. En del miljö- och hälsoskadliga ämnen kommer ut i vattenmiljön genom tvätt av kläder, där de kan orsaka direkt skada på organismerna eller tas upp i näringskedjan.
3. Andra, mer långlivade (persistenta) ämnen, tvättas inte alltid ut men orsakar miljöproblem både i tillverknings- och i avfallsledet och motverkar en hög kvalitet i återvunnet material.

Enligt Tillväxtverkets bedömning är det problem som är komplexa att lösa. Det finns en svår balansgång mellan vad som bör göras nationellt, vad som bör utformas på överstatlig nivå och policy som bör utformas på både nationell och överstatlig nivå. Det är viktigt att främja en hållbar tillväxt och av den anledningen finns det goda intentioner i att reducera effekterna av skadliga kemikalier i kläder och skor. Beskattning bör dock om möjligt ske så nära källan som möjligt, vilket talar för att EU-nivå skulle kunna vara bättre än en nationellt utformad punktskatt. För en hållbar tillväxt och konkurrenskraftiga företag kan det behövas olika åtgärder på nationell nivå och i vissa fall kan Sverige behöva gå före. Principiellt kan Sverige ha punktskatter på olika områden och vad som behöver utvecklas mer här är själva utformningen av åtgärden.

Tillväxtverket vill lyfta fram att det kan finnas en risk för att konkurrensen snedvrids om vissa branscher beskattas och andra inte. Tillväxtverket konstaterar att coronapandemin har fått omedelbara och djupgående konsekvenser för många av landets företag. Det branscher som initialt drabbats hårt är branscher som påverkas av social distansering. Men krisens omfattning gör att även andra branscher, inte minst de som i hög utsträckning exponeras mot andra marknader, drabbas. Detta får betydelse för Sverige som har en begränsad inhemsk marknad och är beroende av handel. Utifrån ett konkurrensperspektiv, där svenska företag ska vara konkurrenskraftiga och återhämta sig från konsekvenserna av pandemin, finns det tveksamhet i att nu införa en skatt på modet.

En annan mycket viktig aspekt för Tillväxtverket och vårt arbete med att främja hållbar tillväxt i alla delar av Sverige, handlar om förenkling. Det är viktigt att göra det enkelt att starta och driva företag. En skatt på modet, som förslaget är utformat, innebär att en relativt stor andel av de kostnader skatten kommer att medföra för företagen är ökade laboratoriekostnader för att testa kemikalieinnehåll i kläder och skor. Det är en kostnad som kan vara tyngre att bära för små företag.

Dessutom bör åtgärden, i detta fall en skatt, i sin helhet utformas så träffsäkert som möjligt. Åtgärden måste vara ändamålsenligt utformad. Det är svårt att bedöma effekterna av den föreslagna skatten, vilket också utredaren lyfter fram. Utredningen gör bedömningen att de årliga skatteintäkterna kommer bli cirka 750 miljoner kronor och att skatten kommer medföra samhällsekonomiska kostnader på knappt 180 miljoner kronor per år (varav en tredjedel av kostnaderna är nämnda kostnader företagen förväntas få för ytterligare laboratorieanalyser av kläder och skors kemikalieinnehåll). Utredningen beräknar att en ytterligare tredjedel av kostnaderna relaterar till administrativa kostnader som företagen kommer att ha för att kunna hantera skatten. Den sista tredjedelen är kostnader i konsumentled samt för myndigheter och domstolar. Sammantaget har den föreslagna skatten relativt höga administrativa kostnader för företagen, vilket i sig själv kan bli bekymmersamt.

Enligt utredningen direktiv ska skatten minska förekomsten av eller risken för exponering och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen från kläder och skor samt vara substitutionsdrivande. Skatten ska enligt tanken ersätta (substituera) mer skadliga ämnen med produkter som innehåller mindre av dessa skadliga kemikalier. Enligt ett sådant synsätt har en åtgärd en temporär effekt, det vill säga kostnaderna är relativt som högst i början, innan konsumenterna/kunderna har ändrat beteende, men allt eftersom beteenden förändras och miljövänligare produkter väljs kommer intäkterna stiga och

nettoeffekterna öka. Utredningen själv räknar med att utfasningen av de skadliga kemikalierna kommer öka och i snitt kommer att ske ungefär fem år tidigare än om skatten inte införs. Men även här finns det osäkerhet.

Sammanfattningsvis finns det osäkerhet kring den föreslagna skattens effekter och hur väl den kan lösa/reducera de ovan nämnda grundläggande problemen med kemikalier i kläder och skor. Den här osäkerheten kommer också i en tid som gör att det finns anledning att överväga om det är lämpligt att just nu gå fram med en sådan här skatt. Det finns goda intentioner i att reducera skadliga effekter från kemikalier i kläder och skor, men det finns tveksamheter i utformningen, vilket gör att Tillväxtverket sammantaget bedömer att saken bör beredas mer innan ett lagförslag läggs fram.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Lena Carlsson. Josefine Lindell har varit föredragande. I handläggningen har också enhetschef Kristian Seth deltagit.

Lena Carlsson

Josefine Lindell